

XX

En sammanställning över en:
ARTIKELSERIE OM HEDERSFÖRTRYCK
PUBLICERAD I 20/2 – 28/2 2012
LÄNSTIDNINGEN I SÖDERTÄLJE

Detta häfte visar ett exempel på en lokaltidnings sätt att lyfta upp hedersförtrycket inom familjer inom gruppen assyrier/syrianer. Liknande skulle naturligtvis kunna skrivas om hedersproblematiken i familjer i andra grupper
Artiklarna publicerades i både pappers- och webbtidningen. I denna sammanställning återfinns endast de artiklar som visats i webbupplagan.
Som uppföljning fanns goda möjligheter att chatta om problematiken, ge tips och kommentera

Sammanställning gjord av
Institutet Mot Hedersförtryck
0702 97 76 14 epost: lasse.kurator@gmail.com Plusgiro: 58 70 81-1
Hemsida : [http://www.institutetmothedersförtryc](http://www.institutetmothedersfortryck)

LÄNSTIDNINGEN I SÖDERTÄLJE

ARTIKELSERIE 20/2 – 28/2 2012

20/2-12

Karin Säfström, tidningschef och ansvarig utgivare:

Mänskliga rättigheter – därför skriver vi

Det var ett stort vitt stenhus vid sidan av vägen. Nästan som en herrgård fast utan flyglar, med utsikt ner mot sjön. Vi åkte förbi varje gång vi var på väg till slakten och jag tror jag var runt sju år när jag frågade om vilka som bodde där. Och för första gången fick jag veta varför de unga flickorna jag sett med barnvagnar i trädgården var just där.

De hade skickats dit för att föda barn. Och jag fattade att det på något sätt var skamligt alltihopa, fast jag minns att jag aldrig begrep varför. Detta var på 60-talet, strax utanför Stockholm i ett Sverige där preventivmedlen just gjort sitt stora intåg, där våldtäkt inom äktenskapet bara några år tidigare varit lagligt och där ungarna utan kända fäder under decennier kallats "oäkta" i kyrkoböckerna.

Vår syn på kvinnors sexualitet, skammen kopplad till den och fädernas och slaktens uppgift att kontrollera den är inte långt borta i det land vi ofta skryter om som världens mest jämställda. Den finns, vid de bröllopsbord där brudens far säger att han överlämnar sin dotter, i kungagemak och förortsområden. Självsäkert konstaterar vi ibland, vi som levt här sedan generationer, att vi kommit så mycket längre än andra. Har vi?

I dag startar vi en artikelserie som vill bryta tystnaden kring hedersproblematik inom den assyrisk/syrianska världen i Södertälje. Vi har nåtts av många berättelser, människor som vittnar om att de inte får bestämma över sina egna liv, som känner sig övervakade och rädda. Som inte ser möjligheten att göra sina egna livsval och samtidigt bli accepterade av sina familjer. Och som dessutom inte tycker att de har någonstans att ta vägen för att få hjälp. Att myndigheterna blundar och menar att problemen inte finns i Södertälje. Kanske för att hederstendenser är svåra att se för den som tror att de inte finns i kristna miljöer, eller där ungdomar verkar självständiga och starka.

Det är inte rimligt, inte rätt och inte rättvist. Det är därför vi skriver och tar upp ämnet. Vi är medvetna om att vi kan bli anklagade för att generalisera. För självklart är det aldrig så att alla människor som anser sig tillhöra en grupp alltid agerar på samma sätt. Människor är olika, och det som är tradition i en familj är främmande för en annan.

Vi vet det, men frågan om hedersförtryck är för viktig för att låtsas som om den inte finns. Den handlar kort och gott om mänskliga rättigheter.

Vårt Sverige av i dag består av många olika människor med olika bakgrund. Vi kan vara stolta över det och inse att alla behövs om vi ska klara framtidens utveckling. Den resa det här landet har gjort, från tidigare generationers släktberoende till det individbaserade samhälle vi har i dag är annorlunda jämfört med många andra länders. På gott och ont.

Du behöver inte längre ha familjen som garant utan kan klara dig själv med samhällets hjälp. Samtidigt som delar av omvärlden med bestörtning ser på hur vi exempelvis lämnar våra allra äldsta till offentlig vård.

Man kan se på samhällsutveckling på olika sätt, och på traditioner. Men så länge det finns unga flickor – och pojkar – som känner tvång och rädsla och inte upplever att de har mänskliga rättigheter här i Södertälje är det vår uppgift att berätta.

OM ARTIKELSERIEN:

För många assyrier/syrianer är det tabu att prata om olika villkor för pojkar och flickor, sexualitet, oskuld och heder. I en artikelserie vill LT nu lyfta på locket och skapa diskussion kring detta.- I första delen möter ni Maria som utsattes för hedersrelaterat våld. - I den andra delen diskuteras om hedersproblematiken förekommer och hur den i så fall ser ut. - I den tredje delen berättar vi om hur myndigheterna jobbar mot hedersrelaterade problem. - I den fjärde delen förklarar Bethnahrin kulturcentrum hur de lyckades bryta tystnaden.

Artikelserien hittar du i papperstidningen den här veckan. Mellan klockan 12-14 varje dag kan sedan den som vill diskutera ämnet besöka livechatten här på lt.se.

FAKTA:

- Hedersrelaterade problem har inget med religion eller kultur att göra utan finns främst i samhällen med svaga samhällsinstitutioner där familjens skyddsnet är viktigt.
- De hedersrelaterade normerna handlar om skam, socialt begränsande regler och rykten, ofta kopplat till flickornas oskuld.
- Hedersrelaterade brott består av olika brott som misshandel, hot och olaga tvång. Till skillnad från andra brott är dessa planerade av flera familjemedlemmar.

20/2-12

Expert: "Hedersbrott begås i Södertälje"

Maria blev misshandlad av sin mamma som liten, bortgift som 17-åring och hölls instängd av sin man. Hon berättar om en värld av begränsningar för assyrier/syrianer där familjens rykte står på spel och den som inte anpassar sig blir utfryst.

Maria, som egentligen heter något annat, kom till Sverige från Libanon som liten. Hon anpassade sig snabbt, vilket hennes familj inte tyckte om.

– Ju mer jag kom in i det svenska samhället desto mer hatisk blev min familj och jag fick ta emot mer skit hemma. Samtidigt blev jag kallad utlänning av svenskarna. Det kändes inte som att jag platsade någonstans, säger hon.

Som 17-åring blev hon bortgift med en man över 30 och födde så småningom en dotter. Men hon fick inte lämna sitt nya hem ens för att hälsa på sin familj. Till slut lyckades hon fly, men dottern är kvar i Södertälje.

– Jag är fri men ändå inte för jag kan inte gå vidare eftersom jag vet att min dotter är kvar i den assyrisk/syrianska världen och dess förtryck, säger Maria.
Hon är inte ensam. Elisabeth Massi Fritz vars advokatbyrå i Södertälje är specialiserad på hedersrelaterade brott säger att hedersproblematiken finns här.
– Jag möter många unga flickor och kvinnor som lever ett dubbelt, ett hemligt liv där de låtsas vara fria och ett liv där de snarare är begränsade, säger hon.

22/2-12

Vi vill ge motbilder till alla stereotyper

Den förtryckta invandrarkvinnan. En stereotyp väl belagd i västeuropeisk forskning ända sedan 60-talet. En stereotyp är en bild som inte är baserad på verkligheten, utan på indirekta bilder av den.

Problemet är att stereotyper inte är förhandlingsbara, till skillnad från en typ: vet du att du får sitta i en stol, så vet du att du får sitta ner men du vet inte hur benen ser ut, om ryggstödet är bekvämt eller om det finns någonstans att vila armarna. Det är annorlunda med en stereotyp.

En invandrare som inte passar in i den stereotypa bilden av invandrare riskerar att benämnas "ingen riktig invandrare".

Stereotypers motbilder är centrala. Motbilden till den förtryckta invandrarkvinnan är den så kallade svenska kvinnan – modern och yrkesarbetande. Stereotypen om den förtryckta invandrarkvinnan gör att "svenska" kvinnor kan sträcka på sig och få lite bättre självbild: vi må vara ojämsställda på flera plan, men förtryckta är vi då rakt inte. Stereotypa bilder av människor som invandrat gör att vi ser olikheter istället för likheter. Denna annorlundahet är grunden för all kränkande behandling som diskriminering och rasism. Utan föreställningen om att exempelvis invandrare har en annan yrkeskompetens än svenskar, blir det omöjligt att diskriminera på arbetsmarknaden.

Tyvärr är nyhetsmedier inte det enda ställe där stereotyper förekommer. De finns i filmer, skolböcker, uppslagsböcker, vetenskap och politik. De är etablerade i vår kultur. Det betyder inte att de är omöjliga att ändra. Genom att lära sig känna igen stereotyper kan man försöka undvika att föra dem vidare. Jag hoppas också att Södertälje kommit så långt med integrationen att alla infödda som läser artikelserien om hederskultur har egna kollegor, kompisar eller släktingar som är assyrier/syrianer och som står för andra värderingar än de som här beskrivs. Dessa personliga erfarenheter är viktiga när stereotyper ska bekämpas.

En stereotyp behöver inte vara osann. Journalisten Oivio Polite har sagt "När jag som enskild journalist skriver om en ung invandrarkille som är på väg in i tung kriminalitet för att han känner sig utestängd från samhället, så berättar jag någon som är sant, men om många av mina kollegor skriver liknande artiklar, och om denna typ av artiklar är det enda vi skriver om unga invandrare, så producerar vi tillsammans en lögn." I LT syns regelbundet assyrier/syrianer som fotbollsspelare, politiker, tjänstemän, företagare, konstnärer och jubilarer. Jag hoppas att ni läsare tycker att vi på LT i vår dagliga bevakning av staden ger en långt mycket bredare bild av assyrier/syrianer än vad vi gör i just den här artikelserien.

LT

22/2-12

Föräldrarnas vilja styr ofta barnens val

Ryktesspridning och familjens inblandning i barnens äktenskap. Det är två exempel på hur ungdomar kan känna sig begränsade.

– Men Södertäljeborna har en bild av oss som är 30-40 år gammal och tvärtom, den bilden har ändrats, säger Kima George.

Synen på äktenskapet har förändrats över tid och dagens ungdomar kan festa och ha långa relationer innan äktenskapet – men man gör det inte öppet.

– Den senaste trenden är att ha en pojk- eller flickvän i smyg. Men våra förhållanden inbegriper inte sexuellt umgänge, man får inte sova hos varandra förrän man gift sig. Det är stor skillnad mot svenska förhållanden, säger Kima George, gift fyrabarnsmor som skrivit en bok om att balansera assyrisk/syriansk och svensk identitet.

Att äktenskap, rykte och status är viktiga för assyrier/syrianer handlar om att stärka gruppidentiteten – och ur den kan hedersrelaterade problem som utfrysning, hot och påtryckningar uppstå.

– Många kommer från samhällen som är starkt traditionella och konservativa, men det har inget med religion att göra. På platser där många känner varandra blir det ett spel där både socialt liv, rikedom och vem man är allierad med spelar roll, det är ett sätt att bevara folkgruppen, säger Elie Wardini, professor vid Stockholms universitet.

23/2-12

Var går gränsen för vad som kallas problem?

Det är ett mastigt ämne att dryfta. Det vet jag efter de senaste dagarnas heta diskussioner. Men hedersrelaterade frågor måste ventileras.

Vi går nog alla i försvarsställning av att få frågan hur vi själva skulle bete oss om dottern kom hem och presenterade sin blivande partner som visar sig ha en annan religiös, kulturell, etnisk eller geografisk bakgrund. Kanske även om personen råkar ha en svår sjukdom eller är missbrukare.

Skulle du godkänna eller bara nonchalera relationen eller skulle du förvägra och svartlista den?

Om du väljer att inte godkänna relationen, hur skulle du uttrycka det? Skulle du förbjuda din dotter att träffa personen? Kommer straffet att vara utskällning, indragen veckopeng, utfrysning, utgångsförbud, tvångsgifte med annan person eller mord? Säkert klassas det som ett hedersrelaterat problem om man väljer de två sista, men är det ett hedersrelaterat problem om dottern bara får en utskällning? Och var i så fall går gränsen för att det ska kallas för ett hedersrelaterat problem?

Frågan berör alla människor på jorden oavsett religion, kultur, etnicitet eller geografisk plats, men säkert finns den mer på vissa platser än andra.

Det finns säkert några procent svenska män och kvinnor som inte skulle tolerera att deras son/dotter gifter sig med en "utomstående" som kommer från en annan by, stad, land, kultur, religion och så vidare. Hur stor måste den andelen vara för att företeelsen ska kallas ett svenskt hedersrelaterat problem?

Kanske ska gränsen inte dras vid ett visst antal gånger utan i stället där våld och förtryck kommer in i bilden.

För alla är vi väl måna om vår heder på ett eller annat sätt, men vi måste väl också vara överens om att våld och förtryck inte ska användas som bestraffning. Herregud, vi är ju människor!

I LT:s artikelserie kan vi läsa om de hedersrelaterade problem som finns inom den assyrisk/syrianska folkgruppen och som tas upp i och med att folkgruppen är den största i Södertälje. Detta utesluter inte att problemet även förekommer hos stadens andra folkgrupper, inklusive den infödda svenska.

Folkgruppen assyrier/syrianer kommer från bland annat Turkiet, Irak, Syrien och Libanon. Skillnader i kulturer, traditioner och seder råder mellan dem och det är inte automatiskt accepterat att man gifter sig över de gränserna heller. Men å andra sidan har många ur folkgruppen även gift sig med allt från armenier, muslimer och mörkhyade till stockholmare, skåningar och andra européer. Ja, människor från alla håll och kanter.

23/2-12

Politikerna valde att blunda för problemet

Kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld vet inte var de ska vända sig och får ofta dålig eller ingen hjälp. Södertälje kommun får hård kritik för att ha blundat för problemet.

Tidigare kommunalrådet Anders Lago (S) hänvisar alla frågor om ämnet hedersproblematik till sin före detta kollega Susanne Bergström "eftersom det var hennes ansvarsområde". LT har sökt Susanne Bergström utan resultat i tre veckor. Maria Pilar Reyes vid länsstyrelsen i Stockholms har över 20 års erfarenhet av våld i hederns namn.

– I Södertälje finns stora behov av insatser, säger hon och förklarar att kommuner generellt varit dåliga på förebyggande arbete.

Södertälje startade ett projekt 2005 som fick läggas ner fem år senare. Anonyma källor berättar för LT att det kan handla om politiker som inte ville förlora röster.

Karin Mård, kommunens kvinnofridssamordnare, var ansvarig för projektet.

– Jag upplevde det som att det inte fanns något intresse på högre ledningsnivå, säger hon.

I höstas gjorde kommunen en ny handlingsplan mot våld i nära relationer – och för första gången i kommunens historia nämns hedersrelaterat våld.

– Senaste halvåret har läget förändrats och nu finns ett politiskt intresse. Det kan ha med den nya planen att göra, eller att vi har en ny politisk ledning, säger Karin Mård.

24/2-12

De lyfte frågan om heder ur mörkret

En grupp kvinnor i den assyriska/syrianska föreningen Bethnahrin kulturcentrum bestämde sig för att våga tala om tabubelagda ämnen som pojkars och flickors olika villkor.

Det har stundtals varit skitjobbigt men vi ger oss inte, säger **projektsamordnaren Marlen Eskander**.

Med stöd av länsstyrelsen drog Bethnahrin i gång ett projekt med föreläsningar, dokumentärfilm och tv-program och bjöd in polis, kommun, kyrka, forskare, föräldrar och andra föreningar.

– Hedersrelaterat förtryck kan se ut på olika sätt och hos oss förekommer inte mord men däremot rykten. Det finns en patriarkalisk och gruppcentrerad kultur som ger andra skyldigheter. Det handlar mycket om skam och så länge ingen vet om vad som hänt är det lugnt. Men om något kommuniceras med andra kan det leda till förtryckande åtgärder, säger Marlen Eskander.

Länsstyrelsen lyfter gärna fram föreningen som lyckats föra ett öppet samtal med de 600 medlemmarna.

– Det största vi sett är att det blivit okej att prata om det i stället för att skjuta det i från sig. Från början sågs det som att det antingen förekommer hedersmord eller så finns ingen hedersproblematik alls. Nu kan man nyansera och diskutera det här på en annan nivå än tidigare, säger Marlen Eskander.

28/2 -12

"Södertälje följer inte barnkonventionen"

Soma Amin Sulivani tycker att Södertälje kommun tystat ner hedersproblematiken.

– **Ledningen är feg, ansvarslös och tänker mer på sin egen överlevnad än barnens bästa, säger hon.**

Hon har jobbat med hedersfrågan som psykolog och projektledare på såväl regional som nationell nivå, bland annat åt Rädda Barnen.

– Jag har varit i minst 50 kommuner och Södertälje hamnar sist när det gäller det förebyggande arbetet mot hedersproblematiken, säger hon.

Hon har jobbat åt kommunen i ett år men insåg redan efter en vecka att hedersproblematiken finns utbredd i skolorna. Då föreslog hon flera insatser.

– Dessvärre har jag mötts av motstånd och har tystats ner varje gång jag försökt lyfta frågan, säger Soma Amin Sulivani.

Hon har i flera år blivit uppsökt för att föreläsa för tjänstemän, politiker, socialtjänst, skolor, ideella föreningar och organisationer – men den viljan tycker hon inte finns här trots att hon erbjudit sina tjänster flera gånger.

– Det handlar om mänskliga rättigheter och barnkonventionen, och jag tycker inte att Södertälje kommun följer dem. Det är viktigare att göra karriär som politiker eller tjänsteman, så man väljer att inte agera från ledande positioner, säger Soma Amin Sulivani.